

קרן זרה בחושך אור לישרים

מתורתו של צדיק אביך ועקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת ויקהל-פקודי ה'תשפ"ג

רומז על המחזיק בידי לומדי תורה, דדרשו רבותינו זכרונם לברכה (פסחים ג.) דעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות צל וחסה למחזיקים בידי לומדי תורה אצל בעלי תורה, שנאמר (קהל ז יב) 'כי בצל החקמה בצל הכסף'. ופרשו המפרשים זכרונם לברכה, (דארות) [דבאותו] עולם גם המחזיקים ללמדו תורה, שלא יתבישו בין החכמים שיהיו הם קוראים ושונים ואלו דוממים, לפיכך גם הם יודעים תורה.

וזהו שאמר קרא ה' בשם בצלאל, קרי בה 'בצל אל', זה המחזיק ביד לומדי תורה שנאמר עליו 'כי בצל החקמה בצל הכסף', והקריאה הזאת היא שגדלו הקדוש ברוך הוא באותו עולם ויעשה לו צל וחסה אצל לומדי תורה. בן אורי, שיהיה נהנה מאור השכינה. בן חור, שיהיה בן חורין מטלאק המנות ומדינה של גיהנם. למטה יהודה, שבאותו עולם נתן הודאות והשבחות להקדוש ברוך הוא:

זאת ועוד, וימלא אתו רוח אלקים בחקמה בתבונה ובדעת, אף על גב דלא למד בעולם הזה, באותו עולם ימלא אותו הקדוש ברוך הוא בחקמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכת התורה כדי שלא יתביש בין החכמים, ועליו נאמר וישעיה (ט ז) 'הנה שפרו אתו ופעלתו לפני':

(פיתוחי חותם, פרשת ויקהל)

בקשת דוד מוהקב"ה שיעזרהו מעצת היצר

דרכי ספרתי ותענני למדני חקיך (תהלים קיט טו). כאן בא לרמז דזוכה למסלה השמורה, וזו מדה כנגד מדה, דכמו שהוא שומר מסלות ונתיבות התורה ומצותיה כראוי, גם הוא זוכה למסלה השמורה. והנה מבקש מה שיעזרהו שיוכל לעמד על המשמר שלא יתגרה בו יצר הרע ואף על פי שזכה למסלה השמורה, על ידי גרי יצר הרע תתבטל חס ושלום, לזה מבקש מלפניו יתברך שיעזרהו לעמד על המשמר בחק קבוע בגיגלות תמיד. וזה שאמר דרכי ספרתי, ספרתי לשון 'אבן ספיר' (יהוה א כו), כמו שפרש בזהר הקדוש (ח"א ח.) על מלת 'השמים מספרים' (תהלים יט ב), ודהינו דרכי שהם דרכי תורה ומצותיה, תקנתי וצינתי ושמרתי דרכי. וכנגד זה ותענני, דהינו ענייני ועשית לי מסלה שמורה, ואני מבקש ממך עזרני לעמד על חק זה להיות רגיל בו תמיד שלא יתגרה בי יצר הרע לבטלני ממנו חס ושלום, וזהו למדני חקיך, דהינו בגיגולי בחק זה שלא אתבטל ממנו, מלת למדני משתמשת בלשון רגילות בלשון חכמים, וזהו מעלה שגיה:

(מחשוף הלבן פרשת צו)

מי שאינו בוטח מבטל תורה ותפילה ועונג וקדושת שבת

אבל בעונותינו הרבים, בטרחתו ויגיעתו ובקיאותו אין לו שום מנוחה כלל, ומבטל תורה ותפילה ומלא קנאה, וגם כשהוא על משכבו רעיונה על משכבה סליקו קדת מה לעשות בסחורה פלונית, קדת מה לעשות בהלואה פלונית, ובהא סליק ובהא נחית כל היום וכל הלילה. ולזה נאמר 'תפלתו תועבה, שהרי תפלה נקראת עבודה שבלב, וזה, לבו כל עמו, הלך בדרך מרחוק. ונמשך מזה, גם בשבת קדש שהוא יום מנוחה לגוף ולנפש, מחשב כי אם מה יעשה בחל כשיצא מהשבת, והרי בטל ענג שבת והארתו, כי עקר השבת הוא שיקבע בדעתו שהוא יום קדוש, והנחילו הקדוש ברוך הוא לעמו ישראל להתענג בו ולעסק בתורתו (הדב"ר פ"א) והכל תלוי בלב ובקחשבה שטורה, ואם הלב פונה לדברי חל, היכן קדשה שורה עליו. ומי גרם כל זאת, הוא בחשבו שרוח הממון תלוי ביד האדם, וחקמתו ובקיאותו וטרחתו היא הגורמת, לפיכך בכל יום מחשבות חדשות מקרוב באו מה לעשות [ב]לעסק זה וכיוצא. אבל אם תלה בטחוננו באדון הכל המשיגים על כל פרט ופרט, ידע כי מה שגור ה' הוא שיהיה ואין מחשבותיו מועילות לו כלום, ואינו מחשב כי אם בדרך ה' ובתורתו.

הבוטח בה' זוכה להארה מקדושת שבת

וזהו שאמר הפסוק ששית ימים תעשה מלאכה וימים השביעי יהיה לךם קדש, התורה אומרת, אם רצית לקיים שבת כראוי ותחול עליך קדשת שבת, דע לך שהמלאכה שאתה עוסק בימי החל והרוח שאתה מרויח, אין אתה הוא העושה, רק מאליה נעשית על ידו יתברך, כי הוא הגורם והנותן לך פח לעשות חיל, ולפיכך אמר תעשה ולא תעשה. וכשתחשב כך ותעשה בטחונך בה', אז יום השביעי יהיה לך קדש, שמתבטחי כך שלא תחשב בשבת על מה שתעשה בחל, שהרי אפלו בחל אין אתה מחשב, רק משים בטחונך בה', מכל שכן בשבת. אבל אם אתה בוטח בהרחת ממון על יגיעתך ועל חקמתך, מעולם המחשבות לא יסורו ממך אפלו בשבת, ואין אתה זוכה לקדשת שבת. ולפיכך אמר תעשה ולא תעשה:

(פיתוחי חותם פרשת ויקהל)

המחזיק לומדי התורה, ידע וילמד תורה בעזה"ב

ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וגו' (שמות לה ל-לא). 'בצלאל'

אין חכמת האדם מועילה כלום, והכל מאת ה'

ששת ימים תעשה מלאכה וגו' (שמות לה ב). יש לדקדק למה אמר תעשה ולא אמר תעשה. ואפשר לרמוז, דהנה ידוע מה שאמר התנא עליו השלום (קדושין פב.) דאין עניות ועשירות מן האמנות, אלא הכל לפי זכותו, והכל תלוי בידו יתברך, ואין הדבר ביד האדם לפי טרחו ויגיעתו ולפי בקיאותו וחקמתו. ומקרא מלא הוא ושמואל א' ב' ז' מוריש ומעשיר משפיל אף מרום. ועוד כתוב בתורה (דברים ח י) 'וזכרת את ה' אלקיך כי הוא נתן לך פח לעשות חיל, ותרגם אונקלוס עליו השלום ארי הוא דיהיב לך עיטא למקני נכסין, שלא יאמר אדם חקמתו ובקיאותו ערמה לו לאסוף ממון, רק הכל מאתו יתברך. ודבר זה מי שיש לו דעת יודה בו, והרי עיניו הרואות מעשים בכל יום, כמה חכמים במשא ומתן ובקיאים ולא עלה בידם כלום, וכמה טפשים והון רב להם. וכמה אמיגים במלאכה ואין כל, וכמה בטלים והון רב להם. ומזה ידע האדם דהכל בידו יתברך, וישים בטחוננו בו, ולא יהיה נבהל להון שיביאנו לידי חסרון, כי אין חקמתו ובקיאותו בענין זה מועילה כלום.

הבוטח בה' אינו מבטל תורה ותפילה ואינו מקנא

וכיון שישים בטחוננו בה' יתברך, כמה תועלות נמשכות מזה: אחד, שלא יבוא לידי טרח הרבה, כי אם יחשב שטרחתו הרבה גורמת לו הרוח נמשך מזה שיבוא לידי בטול תורה ותפילה, כמו שיענינו הרואות בעונותינו הרבים בשאר בני אדם. ועוד, לא יבוא לידי קנאה להתקנאת בבני אדם שקמרותו שהם עשירים והוא לא כן, אלא יאמר הכל בידו יתברך. ולזה קראו התנא לבצל הבטחון 'עשיר', באמרו (אבות פ"ד מ"א) איתוהו עשיר השמח בחלקו, ולא שיק שיישמח בחלקו כי אם בעל הבטחון, שבוטח בה' ואומר זהו מה שגור אדון הכל לתת לי, וישמח בחלקו אם מעט ואם רב.

וזה היה אצלי כונת הכתוב (משלי י כב) 'ברכת ה' היא תעשירי ולא יוסף עצב עמה', 'ברכת ה' היא מדת הבטחון, דהינו, מה שנותן לו ה' שמח בו ואומר ברכת ה' מה שנתן לי אדון הכל. 'לא יוסף עצב עמה, הכונה, כיון שבוטח בה' וידע שהכל תלוי בהשגחתו יתברך, נמשך לו מזה שלא יבוא לידי טרחה יתרה המביאתו לידי בטול תורה ותפילה. ועוד, לא יבוא לידי דאגה וקנאה לומר מפני מה פלוני נתעשר ואני לא כן, רק שיאמר כך רצה אדון הכל. וזהו 'לא יוסף עצב עמה, נדרש לשני פנים, לשון טרחה ולשון דאגה.

חידה שבועית:

מה מבאר רבינו בפסוק במשלי 'ברכת ה' היא תעשירי ולא יוסף עצב עמה'? (נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו בן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: p0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביך יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחידת מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פרשת חיי שרה:

ה' יוסף יהודה סג"ל - לוינגר מבני ברק.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מרן ה'אביך יעקב' זי"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחידת מתיבתא בהוצאת 'עוז והדר'.